

Topsectoren Energie en Logistiek houden motor draaiende

Manon Janssen en Aad Veenman, respectievelijk boegbeeld van de Topsector Energie en de Topsector Logistiek, komen elkaar regelmatig tegen. Hun topsectoren werken op verschillende terreinen samen en hebben een vergelijkbaar profiel; dienstbaar en ondersteunend aan de andere sectoren. “Zonder energie en transport staat Nederland simpelweg stil.”

Voormalig topman van onder meer de NS en Stork, Aad Veenman, heeft naast verschillende commissariaten zijn agenda vrijgemaakt om de Topsector Logistiek in binnen- en buitenland verder te brengen. Ook Manon Janssen, CEO en voorzitter van de Raad van Bestuur van Ecorys, is regelmatig op verschillende (inter)nationale bijeenkomsten om het topsectorenbeleid toe te lichten. **Janssen:** “Ons topsectorenbeleid is uniek in de wereld en men is zeer belangstellend hoe we het hebben ingericht. Het is voor hen echt bijzonder dat kennisinstellingen, overheid en bedrijfsleven nauw samenwerken en door de keten heen op verschillende terreinen kennis en innovaties uitwisselen. Bij de Topsector Energie en haar TKI's zijn we gegroeid naar zo'n 1400 aangesloten bedrijven en kennisinstellingen.” **Veenman:** “Na zo'n vijf jaar beginnen we nu de vruchten te plukken van dit beleid. Die tijd heeft het echt nodig gehad. Vreemd is dat niet als je bedenkt dat we bijvoorbeeld in de logistiek meer dan 4600 bedrijven moesten samenbrengen. Nu dat is gelukt merken we dat er unieke resultaten worden geboekt waar we zeer trots op mogen zijn.”

Internationaal bovenaan

Veenman: “We wilden als Nederland structureel in de top vijf van de World Logistic Performance Index komen te staan. Vijf jaar geleden hadden we een positie in de top tien; inmiddels behoren we al jaar in jaar uit bij de beste vijf. Een uitzonderlijke prestatie, want

ons land maakt slechts 0,25% van de wereldbevolking uit en zorgt voor 1% van de wereldproductie, maar wél voor 3,7% van de wereldhandel. Dat is een factor twaalf ten opzichte van onze bevolking. In München mocht ik begin 2016 de prestigieuze VerkehrsRundschau Image Award voor de beste logistieke regio in Europa ontvangen. Onze wegen, haveninfrastructuur en regiefunctie worden geroemd, maar ook onze douane wordt internationaal geprezen vanwege de zeer effectieve en efficiënte ondersteuning van het handelsverkeer. Dat betekent dat we onze hoge douane-standaarden in Europa boven aan de agenda moeten blijven zetten en ons niet conformeren aan lagere standaarden.” **Janssen:** “De topsectoren werken samen aan oplossingen die zowel voor Nederland belangrijk zijn als onze grenzen overstijgen. We zijn als Nederland immers sterk gericht op de Europese en mondiale handel. De haven van Rotterdam is een mooi voorbeeld waarin we elkaar als sectoren vinden. Dit gebied is een 'hub' in Europa waar vraagstukken op het vlak van logistiek en energie samenkomen, maar waarin ook de agro- en chemiesector een rol spelen. Energie in de vorm van restwarmte uit de chemische industrie wordt bijvoorbeeld weer ingezet voor de verwarming van de kassen in het Westland. Door onderlinge samenwerking tussen de topsectoren kunnen we innovaties, uitdagingen en oplossingen in een integraal perspectief plaatsen. De maatschappij omvat immers alle terreinen waarop we als sectoren samen acteren.”

Aad Veenman

boegbeeld Logistiek

Manon Janssen

boegbeeld Energie

Samenwerking topsectoren

Janssen: “Voorheen werkten alle betrokken partijen individueel, vanuit hun eigen 'silo'. Omdat wij als topsector een neutraal platform zijn, kunnen we verschillende en ook onverwachte partijen met elkaar verbinden. De grote kracht is dat we daardoor ketenoverstijgend samenwerken. Het is niet zo dat we dan opeens als Topsector Energie en Topsector Logistiek samen accu's gaan ontwikkelen voor de opslag van duurzame energie. Wij leveren echt de enabling innovaties aan het begin van iedere keten. Energie en transport vormen daarbij de basisingrediënten van onze economie. Zonder energie en transport staat Nederland simpelweg stil.” **Veenman:** “Ook in het kader van het Energieakkoord komen we elkaar tegen. We reiken elkaar technieken aan voor het terugdringen van de CO₂-uitstoot, voor het bewerkstelligen van elektriciteitslaadpunten voor transport in steden en voor de verdere elektrificatie van voertuigen. Dat doen we dan weer samen met de Topsector High Tech Systemen & Materialen. Er ontstaat steeds meer kruisbestuiving. Opgedane inzichten beperken zich bovendien niet alleen tot bedrijfsleven en overheid, ook onderwijsinstellingen worden meegenomen. Human capital is een belangrijke factor voor onze industrie en het onderwijs is daarin cruciaal. Er moeten immers opleidingen ontwikkeld worden die de toekomstige vraag naar ons menselijk kapitaal optimaal beantwoorden. Die mensen moeten we als Nederland vervolgens ook zien vast te houden met interessante toekomstperspectieven. De in- en uitstroom van studenten op het gebied van transport en logistiek is de afgelopen jaren fors toegenomen, van 400 naar 2000. Een succesvol resultaat mede dankzij het structurele karakter van het topsectorenbeleid.”

Focus op de lange termijn

Veenman: “We hebben in Nederland een grote veranderingsdrift. Dat kan een goede zaak zijn, maar daardoor zijn we soms ook geneigd te snel weer verder te willen. En soms beleid ook. Het topsectorenbeleid is gebaat bij continuïteit, waarbinnen de uitwerking van de vijf hoofdthema's (kennis en innovatie, human capital, internationaal, regel-druk en maatschappelijke uitdagingen) vooral baat heeft bij het doorzetten van zowel de publieke als private ondersteuning op lange termijn. Het is belangrijk dat we het topsectorenbeleid handhaven, waarbinnen de ontwikkelingen vooral baat hebben bij een langetermijnondersteuning. Met de Topsector Logistiek zetten we na vijf jaar innovatieve stappen die nog nergens anders ter wereld worden gezet. Dat komt doordat we in constructief overleg met elkaar tot een aantal roadmaps zijn gekomen die nu consequent worden uitgevoerd en dat leidt tot structurele valorisatie. Grote veranderingen laten zich niet haasten.” **Janssen:** “We moeten snappen en koesteren wat we in huis hebben met het topsectorenbeleid. Ook voor de Topsector Energie geldt dat een langetermijnperspectief cruciaal is voor het behalen van de ambities. Het beleid brengt veranderingen teweeg die anders niet of veel

fragmentarischer tot stand waren gekomen. De grote stap die er is gemaakt, is het neerzetten van een groot organisatorisch verbindend vermogen en gerichte innovatie. Door samen te werken ligt de verantwoordelijkheid voor de energietransitie niet alleen bij de overheid, maar voelen ook bedrijfsleven en kennisinstellingen zich onderdeel van deze noodzaak. De radartjes gaan daardoor sneller draaien.”

De waarde van een boegbeeld

Veenman: “Terugblikkend op de afgelopen vijf jaar en de behaalde resultaten vind ik dat we als boegbeelden veel voor elkaar hebben gekregen. Dat zit vooral in het samenbrengen van zeer verschillende partijen en het formuleren en in gang zetten van gezamenlijke doelstellingen. We hebben als boegbeeld in dat proces vooral een dienende functie. Onze functie draait primair om het neerzetten van vertrouwen. Vertrouwen dat we met elkaar een structurele verandering hebben ingezet die wordt bestendigd door het beleid van de overheid.” **Janssen:** “Daarbij helpt mee dat we dit doen op persoonlijke titel en een gedegen reputatie binnen het bedrijfsleven en de sector hebben. Door onze geloofwaardigheid zijn we in staat om grote partijen, zowel publiek als privaat, te verbinden en in beweging te krijgen. Dankzij verbinding wordt ook verandering in de keten mogelijk. Een prachtig voorbeeld hiervan is het resultaat van onze TKI Wind op Zee: een kostenbesparing van 40% door de keten heen. Vijf jaar geleden zei men dat dit onmogelijk was, maar in januari 2016 is het doel bereikt en zijn we competitief op prijs. Dat komt tot stand dankzij ketensamenwerking. Het buitenland kijkt met grote belangstelling naar zo'n resultaat en wil weten hoe we dat doen. Ik vind het dan ook een groot voorrecht om dat als boegbeeld en ambassadeur van ons topsectorenbeleid op diverse wereldpodia te mogen toelichten.”

Voor de toekomst

Veenman: “Het hoogste doel is uiteindelijk om een zelfsturend systeem te creëren dat de topsector als katalysatorinstrument overbodig maakt. Uiteindelijk moet een topteam zichzelf kunnen opheffen. We moeten het vlieg wiel zijn geweest dat de boel in beweging heeft gezet. Een topsector is geen doel op zich.” **Janssen:** “Uiteindelijk is het doel dat we er als maatschappij in zijn geheel op alle fronten beter van worden. Niet alleen economisch, maar ook wat betreft schone lucht bijvoorbeeld. Dat vraagt om een visie voor de komende 20 of zelfs 50 jaar. We doen dit tenslotte voor de generaties na ons. Neem de Energiewende in Duitsland. Die is succesvol omdat er 25 jaar een consequent beleid is gevoerd rondom duurzame energie. De keuzes die we hebben gemaakt met het topsectorenbeleid, werken. Het is nu zaak om het vuur brandende te houden, voor duurzame welvaart en welzijn.”